

Sverigedemokraternas sjukvårdspolitiska inriktningsprogram

En tillgänglig vård i världsklass

Vår hälsa

För Sverigedemokraterna är det självklart att den svenska hälso- och sjukvården ska hålla en hög internationell kvalitet. Den ska erbjuda de senaste kunskaperna, beprövade och avancerade behandlingsmetoder, den senaste tekniken och väl fungerande läkemedel. Allt detta behövs för att på bästa sätt kunna bota, lindra och förebygga sjukdom och ohälsa. Det är också viktigt att sjukvården kontinuerligt utvecklas och förnyas, att såväl fysiska som psykiska sjukdomar behandlas, samt att patienter får en kvalificerad vård under hela livet - från den dag de föds tills den dag de eventuellt behöver vård i livets slutskede.

Sjukvården är ett högt prioriterat område och en grundbult i samhällskontraktet. Svenska medborgare är och har historiskt varit villiga att betala en tämligen hög skatt, förutsatt att de garanteras en tillgänglig sjukvård av hög kvalitet. Patienter ska få rätt vård, i rätt tid, på rätt plats och efter deras särskilda behov. Vår skattefinansierade sjukvård har bara legitimitet om den kan leva upp till hälso- och sjukvårdslagens ambitioner.

En hälso- och sjukvård som präglas av tillgänglighet

Svensk sjukvård har under lång tid varit en förebild. Utvecklingen under 2000-talets första decennier har dock visat att det snabbt kan ändras. Ett Sverige som har numera Europas längsta värdköer och där alltför många patienter tvingas vänta längre än vårdgarantins 90 dagar förlorar den positionen. En situation med ökade köer inom akutsjukvården, där även de yngsta och sköraste drabbats till följd av brist på intensivvårdsplatser för barn har visat att vårdkvalitet inte kan särskiljas från tillgänglighet. God tillgänglighet är nämligen en fråga om patientsäkerhet, vården äventyras av långa väntetider.

En svensk sjukvård som presenterar goda medicinska resultat, när patienten väl fått tillgång till den, är värd att vara stolt över. För att nå målet om en sjukvård i världsklass krävs att tillgängligheten säkras, över hela landet och inom hela verksamheten. En stor variation i tillgänglighet, både mellan olika landsting och mellan olika vårdområden, skapar orättvisor och bristande förtroende. Korta väntetider, å andra sidan, bidrar till ett starkt förtroende för vården och ökar hälso- och sjukvårdens samlade legitimitet hos befolkningen samtidigt som stora samhällsekonomiska besparingar görs genom minskade sjuktal.

Patienträttsgaranti

För Sverigedemokraterna står svenskars förtroende för vården högt prioriterat och för oss är det självklart att enskilda ska kunna ställa höga krav avseende rätt till vård. Vi anser att patienter ska ha rätt att fritt välja vårdgivare inom både öppen- och slutenvård. De ska också ha rätt att utredas inom vårdgarantins tidsfrist. Om hemlandstinget inte klarar detta ska alternativ ordnas, i första hand genom hänvisning till en annan offentlig eller privat vårdgivare. Om behandling inte kan erbjudas i Sverige ska vårdgivaren erbjuda patienten vård utomlands, utan extra kostnad.

Därför ska samverkansavtal upprättas mellan olika vårdgivare, offentliga och privata, svenska och utländska. Hemlandstinget ansvarar för kontakterna med den hänvisade vårdgivaren, journaler, transporter, uppehålle och eventuellt tolkningshjälp. Givetvis ska vård utomlands endast användas i undantagsfall. Vår målsättning är en månadsvårdgaranti, där vård alltså garanteras inom totalt 30

dagar. Vid särskilt allvarliga diagnoser, som hjärt- och kärlsjukdomar eller cancer, ska maximal väntetid vara 14 dagar.

Stark rättslig ställning för patienter

Den patientlag som trädde i kraft den 1 januari 2015 hade som övergripande syfte att stärka och tydliggöra patientens ställning samt att främja integritet, självbestämmande och delaktighet. Effekten uteblev dock, enligt flera utvärderingar. Patienters ställning förbättrades inte, tvärtom försämrades situationen vad gäller exempelvis tillgänglighet, information och delaktighet. En lärdom är att avsaknad av tydligt ansvar, tillsyn, kontroll och uppföljning minskar lagars genomslag.

Sverigedemokraterna vill se lagstiftning som fastslår tydliga skyldigheter, och fördelar ansvar att fullgöra dem. Den ska innehålla ett rättighetsbegrepp som stadgar vad patienten har rätt att förvänta sig. Vi vill särskilt betona patientinflytande och delaktighet, ett område där våra nordiska grannar länge visat vägen.

Patientansvarig läkare

En viktig faktor inom sjukvården är kontinuitet för patienten. En ordning där patienten träffar olika läkare vid varje tillfälle och där det ofta saknas en huvudansvarig läkare att vända sig till är inte acceptabel. Även här krävs tydlig lagstiftning, där regler om rätt till fasta vårdkontakter klargörs.

Sverigedemokraterna förespråkar en ordning där varje patient har rätt till en patientansvarig läkare. Detta stärker kontinuiteten och effektiviserar resursanvändningen. Det leder i sin tur till en mer human och patientvänlig sjukvård, där läkaren lär känna patientens behov och sjukdomshistoria, vilket både förbättrar vården och främjar patientens förtroende för såväl läkaren som vårdsystemet.

Psykisk ohälsa

Psykisk ohälsa drabbar många människor och är ett ständigt växande folkhälsoproblem. Här ryms allvarliga tillstånd som psykos, depressioner, stress och sömnsvårigheter. Vi vill se tillräckliga förebyggande insatser och effektiva behandlingsmetoder för att säkra en god livskvalitet för patienter och anhöriga. Inte minst är detta viktigt inom barn- och ungdomspsykiatri, för att så tidigt som möjligt fånga upp och motverka att sjukdomar får fäste. Tillräckliga resurser för tidiga och effektiva insatser, tillgängliga i alla landsting, är en grundläggande målsättning.

Förebyggande och hälsofrämjande åtgärder

Att svenskars hälsa i ett historiskt och internationellt perspektiv tenderar att vara mycket god innebär inte att vi är förskonade från värre åkommor. Hjärt- och kärlsjukdomar, psykisk ohälsa, stroke, cancer och diabetes är exempel på stora utmaningar för hälso- och sjukvården. Dessutom är de flesta av dessa sjukdomar påverkbara med tydliga samband till levnadsvanor vad gäller fysisk inaktivitet, ohälsosam kost, rökning, riskabel alkoholkonsumtion och farlig stress.

Sambanden mellan livsstil och hälsotillstånd visar vikten av ett gott förebyggande arbete. En tydlig målsättning bör därför vara att minimera behovet av sjukvård. Var och en bär enskilt ansvar sin livsstil och därmed riskfaktorer, men samhället bär ett ansvar att såväl informera om hälsosamma val som ge stöd och underlätta för den enskilde att välja dem. Sådant stöd kan vara avgörande för personer med dåliga förutsättningar att på egen hand påverka sin livssituation.

Sjukvårdens kompetensförsörjning

Sjukvårdspersonalen är en av välfärdens absolut viktigaste yrkesgrupper och det är oerhört angeläget att ge dem en god arbetssituation och göra arbetet attraktivt. En situation där antalet förstahandsansökningar till vård- och omsorgsprogram på ett par decennier minskar med 90 procent är högst oroväckande och måste tas på största allvar. Att så varit fallet, efter 1980-talet, ger oss viktiga lärdomar.

God kompetensförsörjning handlar i lika hög grad om att locka nya personer till utbildningar som att befintlig personal ska välja att stanna kvar och att förmå tidigare personal att återvända. Goda resurser ger landstingen förutsättningar att vara attraktiva som arbetsgivare, både vad gäller löner och arbetsvillkor. Sverigedemokraterna vill därför att staten ska gå in och förstärka vid behov.

Brist på specialistkompetens skapar flaskhalsar och bidrar till långa väntetider. Ett tydligt exempel är hur antalet specialistsjuksköterskor länge minskat samtidigt som vårdbehoven ökat. Trots att flera landsting erbjudit lön under heltidsstudier har lönenivån inte varit tillräckligt hög för att förmå tillräckligt många att anta erbjudandet. Sverigedemokraterna förordar ett statligt finansierat kompetenslyft, med full lön för sjuksköterskor som vill vidareutbilda sig.

Sverigedemokraterna anser dessutom att alla yrkeskategorier från undersköterska upp till specialistläkare ska följa en nationell utbildningsplan vars examen ger en yrkeslegitimation. Detta bidrar till att ge respektive yrke en hög status och minskar därigenom personalomsättningen, samtidigt som patientsäkerheten och vårdkvaliteten förbättras. För den enskilda arbetstagaren innebär legitimationen dessutom en starkare förhandlingsposition gentemot arbetsgivare.

Samtidigt som vi satsar på vårdpersonalens arbetsvillkor, utbildning och karriärmöjligheter ställer vi också upp tydliga krav på kvalifikationer och uppförande. All vårdpersonal måste kunna uttrycka sig på klar och tydlig svenska, vilket inte minst är viktigt i mötet med patienter som själva har svaga svenskkunskaper. Vi kommer heller aldrig acceptera avsteg från regler om hygien och klädsel av religiösa skäl, något som inte hör hemma i en sekulär stat.

Rätt kompetens på rätt plats

Vårdpersonal utsätts ofta för en pressad arbetssituation. Därför är det av yttersta vikt att undersköterskor och sjuksköterskor slipper lägga tid på uppgifter som annan personal med kortare utbildning skulle klara. En professionell vård använder kompetens på ett optimalt sätt.

Sverigedemokraterna vill att särskild vårdservicepersonal ska avlasta undersköterskor, som i sin tur avlasta sjuksköterskor som sedan avlastar läkare. Därmed frigörs tid för patientarbete.

Det administrativa arbetet är omfattande och har dessutom historiskt ökat. Genom att låta vårdnära administratörer sköta journaldokumentation och annat administrativt arbete kan läkare och sjuksköterskor få mer tid för patienter och en bättre arbetsmiljö. Renodlade serviceuppgifter ger förutsättningar för fler händer i vården och arbetstillfällen för personer som saknar utbildning, vilket i sin tur kan skapa ett intresse för och inspirera till utbildning inom vårdrken.

Starkt inflytande över schemat

Varje vårdanställd har sina unika förutsättningar och ett eget livspussel att få ihop. Att i alltför hög grad tvingas anpassa sina arbetstider efter arbetsgivarens behov sliter på både kropp och sinne. Detsamma gäller den som inte får arbeta i tillräckligt hög utsträckning eller saknar rätt att gå ner i arbetstid. Det kan förefalla praktiskt för arbetsgivaren att fritt få schemalägga sin personal, men i slutändan blir hela organisationen lidande om anställda säger upp sig och unga människor undviker att arbeta inom vården över huvud taget.

Sverigedemokraterna vill att anställda inom offentlig sektor ska ha stort inflytande över arbetstider, med rätt till såväl heltid som deltid. I vårt Sverige slipper vårdpersonal slippa ofrivilligt delade turer och oönskat skiftarbete, något som ofta är både fysiskt och mentalt påfrestande. Därutöver menar vi att vårdpersonal ska slippa omfattas av karensdagar vid sjukskrivning; för att motverka smittspridning är det viktigt att de som är sjuka har råd att stanna hemma.

Personalens säkerhet

För oss är det självklart att se sjukhus och andra vårdinstitutioner inte bara som platser där sjuka får vård, utan också arbetsplatser för några av samhällets viktigaste hjältar. Såväl patienters som anställdas trygghet måste garanteras. Om personal, patienter eller anhöriga drabbas av våld och aggressioner ska det bemötas med full kraft. Att söka och att ge vård ska vara säkert.

Samtidigt är det viktigt att vård möjliggörs, även för kriminella och aggressiva patienter. Sverigedemokraterna vill därför att det jämte de ordinarie vårdplatserna finns särskilda, säkerhetsklassade vårdplatser, dit riskpatienter och aggressiva besökare snabbt kan avskiljas. Det kräver anpassning av lokaler och utrustning, specialutbildad personal och nationella riktlinjer för hur sådana patienter ska tas om hand, från ankomst till utskrivning.

Nationellt IT-stöd och patientinformation

För att utnyttja vårdens resurser effektivt förordar Sverigedemokraterna ett nationellt IT-stöd som ger en helhetsbild av väntetider och tillgänglighet över hela landet. IT-stödet ska bistå nationella vårdplatskoordinatorer med att klara vårdgarantin. Det ska vara möjligt för patienter och anhöriga att se var i landet en viss behandling har kortast väntetid och vara enkelt att jämföra vårdgivare och landsting. På så sätt drivs utvecklingen framåt och kvalitetssäkring kan ske samtidigt som vi patienters valmöjligheter stärks.

Statlig styrning och nationell samordning

1862 delades Sverige in i landsting som en del i en genomgripande decentraliserings- och demokratiseringsreform. Det är också på denna regionala nivå som ansvar för hälso- och sjukvården har fördelats. Dessvärre riskeras vårdens jämlikhet då tillgänglighet och behandlingsresultat alltför lätt skiftar alltför mycket mellan olika landsting och regioner.

För att säkerställa en jämlik, tillgänglig sjukvård av hög kvalitet anser Sverigedemokraterna att staten bör ha ett tydligt ansvar för styrning och finansiering. Landstingens och regionernas historiska roll som beställare och finansiär avseende vård bör i hög grad ligga på statlig nivå. Samtidigt bör varje ansvarsmodell vara väl förankrad och hitta rätt balans mellan nödvändig nationell samordning och lokal anpassning. Inget system ska vara låst men varje förändring kräver försiktighet och noggranna utredningar med respekt för den komplexitet som gäller när en hel vårdkedja ska hålla samman.

En jämlik sjukvård

Grunden för Sverigedemokraternas hälso- och sjukvårdspolitik är att vården ska vara god och ges på lika villkor. En jämlik vård är självklar ur ett patient- och medborgarperspektiv. Den enskilde ska kunna lita på att få tillgång till bästa möjliga vård oavsett när eller var den behövs. Detta är särskilt viktigt då patienten vanligen befinner sig i ett kunskapsunderläge och då sjukdom i många fall innebär ytterligare utsatthet. Faktorer som kön, etnicitet, sexuell läggning och socioekonomiska förhållanden ska inte påverka behandlingens kvalitet. På samma sätt ska inte heller bostadsorten påverka vilken vård som erbjuds.

Det är viktigt att betona att jämlik vård inte innebär att alla nödvändigtvis ska behandlas exakt lika. Det relevanta är att alla individer behandlas likvärdigt utifrån varje individs unika förutsättningar.

Samtidigt innebär likvärdig vård, behandling och bemötande att samtliga individer har samma rättighet att få sina behov uppfyllda eller tillgodosedda.

Medborgarskapets betydelse

Sverigedemokraternas utgångspunkt är att Sveriges välfärd, inklusive sjukvården, i första hand finns till för svenska medborgare. Att ge alla människor i hela världen obegränsad tillgång till svensk sjukvård är varken möjligt eller rimligt. Det är därför viktigt med väl avvägda och anpassade regelverk avseende villkor för tillgång till vård.

I vårt Sverige ska ingen nekas akutvård på grund av bristande betalningsförmåga, patientsäkerheten ska aldrig hotas. För annan vård sätts däremot gränser. Vuxna med tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd ska ha fri tillgång till akutvård samt vård som inte kan anstå. För obegränsad tillgång till vården ska det dock finnas ett kvalificeringssystem. Alternativt ska de på egen hand finansiera vården genom till exempel en sjukförsäkring eller särskilda lån. För asylsökande vuxna och barn gäller att de bör erbjudas akutvård medan övrig vård finansieras på egen hand. Personer som vistas i landet illegalt ska endast få tillgång till akutvård, och dessutom ha betalningsansvar för denna.

Med ett tydligt regelverk om icke-medborgares rätt till välfärden undviks orimlig belastning på sjukvården, vilket bidrar till högre tillgänglighet för dem som faktiskt har oinskränkt rätt till vård och omsorg. Det bidrar dessutom till att belysa medborgarskapets värde.

